

ГАРАНТІЇ БЕЗПЕКИ ДЛЯ УКРАЇНИ: ПОТОЧНИЙ СТАН ПИТАННЯ

Опубліковано: Кукоба Л. Гарантії безпеки для України: поточний стан питання // Діяльність Президента України в умовах російсько-української війни. 2025. Випуск 27 (175). С. 40-43.

Забезпечення гарантій безпеки для України є одним із ключових питань мирного плану. Під час спілкування з журналістами у Дипломатичній академії Президент Володимир Зеленський розповів про гарантії безпеки, над якими зараз працюють українська, європейська та американська сторони. (...). Перше – Збройні Сили України: 800 тисяч армія, на фінансування якої нам потрібні гроші. Щоб були контракти, про які ми вже говорили, обговорювали з військовими на Ставці. На це фінансування потрібна додаткова підтримка партнерів. Ми будемо забезпечувати нашу армію однією сумою, і потрібні додаткові гроші». Також президент виділив членство у Європейському Союзі. Передусім економічні гарантії безпеки, ринки, військова складова, SAFE, інші програми, які відкриває членство у Європейському Союзі. «Третя гарантія безпеки – Коаліція охочих. Ми проговоримо, що таке backstop, ми проговоримо, які деталі можуть бути. Це ППО, авіація, розвідка тощо. Це сили, які повинні забезпечити Україні безпеку в небі, на землі, на морі. У коаліцію будуть входити 30 країн. Ключові країни, які будуть давати присутність у тих напрямках» (pravda.com.ua).

Раніше Президент України Володимир Зеленський заявляв про те, що Україна планує укласти дві угоди про гарантії безпеки. Перша буде тристоронньою (Україна, ЄС і США), а друга – двосторонньою (Україна і США) (rbc.ua). Крім того, пункт про гарантії безпеки міститься в мирному плані з 20 пунктів, який Київ погоджує з Вашингтоном. У документі йдеться про те, що Україна отримає гарантії безпеки за прикладом статті 5 Північноатлантичного договору (rbc.ua).

У неділю, 28 грудня, у Флориді відбулася зустріч Президента України Володимира Зеленського та Президента США Дональда Трампа, після якої вони зробили кілька важливих заяв.

Володимир Зеленський оцінив успіх розмов про мирну угоду на 90 %, оскільки 2 моменти із 20-пунктного мирного плану так і не дійшли до спільного знаменника. «Ми обговорили всі аспекти мирного плану та досягли значних результатів. 20-пунктовий мирний план погоджено на 90 %, а гарантії безпеки між США та Україною – на 100 %. Гарантії безпеки між США, Європою та Україною майже погоджені. Військова підтримка – на 100 % погоджена. І також обговорюємо послідовність подальших кроків , – сказав український президент (espreso.tv).

Відповідаючи на питання, які ж головні результати на пресконференції у Флориді, український лідер зазначив: «Президент Сполучених Штатів підтвердив гарантії безпеки, сильні гарантії безпеки. Я вважаю, що це дуже сильна домовленість. Друге, ми проговорили Prosperity Package, тобто пакет підтримки України щодо відновлення після закінчення війни. Такий економічний пакет» (telegraf.ua).

Глава Української держави зазначив, що наразі у документах ідеться про надання Україні сильних гарантій безпеки з боку США строком на 15 років із можливістю їх продовження. «Я підняв це питання з президентом (Трампом – ред.). Я сказав йому, що в нас війна вже йде майже 15 років. Тому дуже хотілося б, щоб гарантії безпеки були довшими. І я йому сказав, що ми б дуже хотіли розглянути можливість 30-40-50 років. Тоді це буде історичне рішення президента Трампа», – сказав Зеленський. За його словами, президент США відповів, що візьме цю пропозицію до розгляду (ukrinform.ua). Президент України також заявив, що воєнний стан завершиться лише після отримання Україною гарантій безпеки. За його словами, ці гарантії мають передбачати моніторинг і присутність партнерів (hromadske.ua).

Конкретні умови забезпечення гарантій безпеки з боку США не розголошуються, але саме американські посадовці дають їм високі оцінки.

Американський лідер Дональд Трамп готовий представити Конгресу гарантії безпеки для України. Американські чиновники назвали їх «дуже потужними». (...). «Це найнадійніший набір протоколів безпеки, який вони коли-небудь бачили. Це дуже, дуже потужний пакет», – наголосив високопоставлений американський чиновник, не уточнюючи, що саме обіцяють США (rbc.ua). Інший чиновник заявив, що Трамп готовий представити підтримувані США гарантії безпеки на розгляд Конгресу. Він назвав цей пакет «платиновим стандартом» того, що Вашингтон може запропонувати Києву (rbc.ua).

Український політолог Вадим Денисенко висловив свою думку щодо переговорів у Флориді. Головним досягненням переговорів Зеленського і Трампа він назвав те, що гарантії безпеки для України ратифікує Конгрес. На відміну від Будапештського меморандуму, який був політичним зобов'язанням, ці гарантії, схоже, матимуть статус міжнародного договору, обов'язкового до виконання. «Якщо це так – це справді величезний плюс для нас. Правда, поки ми лише чуємо про загальні обриси без деталізації. Включно з тим, що в «першій редакції» США давали ці гарантії лише на 15 років. Одним словом, треба чекати остаточного документу, хоча повторюся, на словах це виглядає позитивно», – оцінив Денисенко (tsn.ua).

Крім США, гарантії безпеки очікуються від європейських партнерів. «Також, що важливо, це гарантії безпеки від Коаліції охочих і присутність наших європейських партнерів. І що також в Коаліції охочих є Канада, Японія та інші наші друзі. Усе це також підтверджено. Ми на це розраховуємо. І дуже розраховуємо, що від Коаліції охочих також буде і гарантія безпеки, і їхня присутність у відновленні», – наголосив Зеленський (ukrinform.ua).

Варто також відзначити, що Президент України Володимир Зеленський та президент США Дональд Трамп після зустрічі у Флориді 28 грудня годину говорили з європейськими лідерами. «Окрім фон дер Ляєн, у розмові брали участь прем'єр-міністр Великобританії Кір Стармер, прем'єр-міністр Норвегії Йонас Гар Стере, президент Фінляндії Александер Стубб, президент Польщі

Кароль Навроцький, канцлер Німеччини Фрідріх Мерц, прем'єрка Італії Джорджа Мелоні, генсек НАТО Марк Рютте і президент Франції Еммануель Макрон» ([dw.com](https://www.dw.com)).

Україні мають бути надані «залізні гарантії безпеки» з першого дня припинення війни. Про це написала у соцмережі X президентка Єврокомісії Урсула фон дер Ляйєн за підсумками телефонних переговорів із президентами США та України. «Європа готова продовжувати співпрацювати з Україною та нашими американськими партнерами, щоб закріпити цей прогрес (у мирних переговорах. – Ред.). Найважливішим у цих зусиллях є отримання надійних гарантій безпеки з першого дня», – повідомила вона. Перемовини Дональда Трампа та Володимира Зеленського фон дер Ляєн оцінила як такі, що мали «значний прогрес». Хоча про конкретні гарантії безпеки для України, як і про інші конкретні деталі домовленостей, за результатами зустрічі не повідомлялося ([dw.com](https://www.dw.com)).

Еммануель Макрон оголосив за підсумками розмови, що союзники Києва зустрінуться в Парижі наступного року, щоб обговорити гарантії безпеки в рамках мирної угоди між Україною та Росією. «Ми зберемо країни «коаліції охочих» у Парижі на початку січня, щоб остаточно узгодити конкретний внесок кожної з них», – йдеться у повідомленні у його соцмережі в X. «Ми досягаємо прогресу в питанні гарантій безпеки, які будуть мати ключове значення для побудови справедливого і тривалого мир», – також повідомив Макрон ([dw.com](https://www.dw.com)).

Серед очікуваних гарантій безпеки передбачається присутність на території України іноземного контингенту, що може підсилити дію цих гарантій. «Я вважаю, що присутність міжнародних військ – це дійсні гарантії безпеки, це посилення тих гарантій безпеки, які партнери вже нам пропонують», – сказав Зеленський. За його словами, така присутність додасть впевненості передусім українським громадянам – як цивільним, так і військовим, а також українському бізнесу й міжнародним інвесторам, що Росія не здійснить повторної агресії проти мирної України (ukrinform.ua).

Експерт з міжнародної політики, професор Університету Кельна Томас Єгер скептично сприймає заяви Зеленського та Трампа про успіхи, досягнуті на переговорах. «З усіх сторін лунають вихваляння: нібито у питанні гарантій безпеки єдність була досягнута на 100 відсотків! Однак якщо придивитися, видно, як це неправдоподібно, – пояснює Єгер в інтерв'ю німецькому телеканалу NTV. – Трамп стверджує, що європейці гратимуть дуже важливу роль (у наданні Україні гарантій безпеки. – Ред.). А в Європі кажуть: «Гарантії безпеки без США немислимі». Українці заявляють: «У нас буде 800 тисяч солдатів в армії». Але питання в тому, хто за це заплатить. Адже самостійно Україна це не подужає. Говорять, що гарантією безпеки буде точна дата вступу України до Євросоюзу. Але Угорщина заперечує: «Ну ні. Цього ми не підтримаємо». І нарешті європейці в особі «коаліції охочих» кажуть, що вони мають намір надати військову підтримку Україні на території України. Але в Росії називають це (миротворчі війська в Україні за участю військових з країн-членів НАТО. – Ред.) «легітимною воєнною ціллю». Тож мені абсолютно не зрозуміло, як можна стверджувати, що гарантії безпеки, саме гарантії, у таких умовах можна вважати погодженими» ([dw.com](https://www.dw.com)).

Хоча після зустрічі у Флориді було заявлено про погодження гарантій безпеки від США, але обговорення цього питання матиме своє продовження до остаточного узгодження та оприлюднення. Їм уже надано високу оцінку американськими посадовцями, і позитивно оцінено майбутню ратифікацію Конгресом США. Надалі ж очікується зустріч європейських партнерів та їх конкретні рішення щодо надання гарантій безпеки.